

Vogels op het bollenland

Natuurgebied Zwartelaan in de Bollenstreek

'Bollenvogels'

In 2007 heb ik al eens verslag gedaan (De Duinrel, verenigingsblad van natuurvereniging de Bollenstreek) van mijn bevindingen als teller van zogenoemde 'bollenvogels' op percelen langs de Zwartelaan tussen Hillegom en Lisse. Deze inventarisatie maakt deel uit van het project 'Bollenvogels' van de Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging Geestgrond, waarbij akkervogels geteld worden op 650 hectaren bollenland, verspreid over de gehele Bollenstreek.

Sinds 2007 telt men volgens de richtlijnen van Sovon, aan welke instantie alle gegevens worden doorgegeven. Ofschoon over een reeks van jaren ook in de Bollenstreek van een licht dalende tendens sprake is, doen de 'bollenvogels' het, met uitzondering van de

Patrijs, over het algemeen nog steeds goed. In 2014 gold dat zeker ook voor de omgeving van de Zwartelaan. Zelf inventariseer ik de velden aan beide zijden langs de westelijke helft van deze weg. Bouwe de Vries uit Lisse doet hetzelfde, maar dan in de oostelijk helft,

VELDLEEUWERIK Foto: René van Rossum

vanaf de Heereweg. Zodoende ontstaat een tamelijk compleet beeld van broedvogels van het totale gebied tussen Keukenhof en de Elsbroekersloot.

Opvallend is dat we beiden vaststellen dat aan de noordkant van de Zwarte- laan meer territoria van broedvogels te vinden zijn dan aan de zuidkant. Oorzaken hiervoor kunnen zijn: de openheid van het landschap, het al dan niet intensief gebruik van het land, de mate waarin er bloembollen op het land staan, de nabijheid van bebost gebied (Keukenhof) en drukke wegen zoals de Heereweg en de Westelijke Randweg van Lisse.

In 'mijn gebieden' is het erg leuk om tegenwoordig jaarlijks het broeden van een of twee paren Kleine Plevier te kunnen vaststellen. Tegelijkertijd zag ik in de loop van de afgelopen jaren de Patrijs helaas als broedvogel verdwijnen, maar gelukkig vond Bouwe in 'zijn gebieden' twee broedparen, die met succes jongen grootbrachten.

Als we het hele gebied tussen Keukenhof/Lisserbeek en Elsbroekersloot overzien, komen we in het voorjaar van 2014 uit op de volgende aantallen vastgestelde territoria:

Veldleeuwerik	28
Gele Kwikstaart	31
Patrijs	2
Scholekster	4
Kievit	4
Krakeend	5
Kleine Plevier	2
Witte Kwikstaart	2

'Natuurgebied Zwartelaan' bestaat natuurlijk helemaal niet, maar menige beheerder van officiële natuurterreinen zou zich in de handen wrijven, als hij of zij zo'n overzicht zou kunnen presenteren.

Vogels op onder water gezet bollenland
In de zomermaanden kan iedereen

vaststellen dat onder water gezette percelen grote aantrekkingskracht op vogels uitoefenen en uit waarnemingsrubrieken blijkt welke bijzonderheden dat kan opleveren. Een onder water gezet perceel aan de Hyacinthenlaan werd deze zomer door Lepelaars als slaappleaats gebruikt; overdag foerageerden ze onder meer in de Elsbroekerpolder. Op 27 juli telde ik een maximum van zestien rustende vogels. Kieviten waren dagenlang massaal op deze plas te vinden met een maximum van 347 op 15 september.

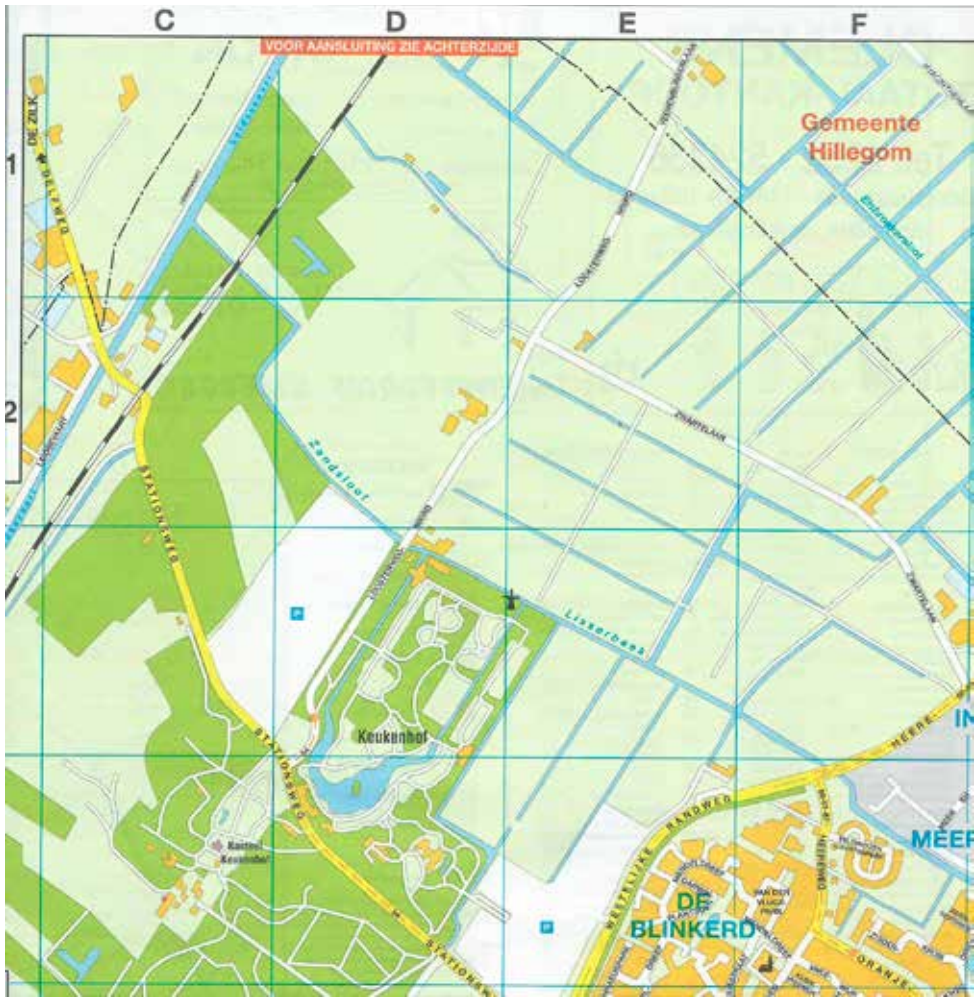
De namiddag van 19 september bood een natuurfereel waarvoor je normaal gesproken een dagreis naar Texel zou ondernemen. Er stonden weer honderden Kieviten, er waren zo'n zeventig Watersnippen, tientallen Wintertalingen, een viertal Bergeenden en twee Grote Zilverreigers, die alle op hun manier reageerden op het overvliegen van een vrouwtje Blauwe Kiekendief. Zo is er op dit soort plekken onder vergelijkbare omstandigheden van alles mogelijk.

Watervogels

Al jaren had ik het idee dat het bollenland ook in de wintermaanden interessant kan zijn. Toen ik in het najaar van 2012 meer tijd en gelegenheid kreeg, heb ik mij bij Sovon aangemeld als teller van watervogels. Deze maandelijkse tellingen (van oktober tot maart) maken deel uit van een landelijk project. Het leek me interessant een beeld te krijgen van het gebied tussen de Haarlemmermeer Ringvaart tot aan de binnenduinderand bij De Zilk.

Elsbroek

De Elsbroekerpolder blijkt als weidegebied in trek bij ganzen (Nijlganzen, Grauwe Ganzen, Grote Canadese Ganzen en soms Brand- en Kolganzen), meeuwen, eenden (diverse soorten,

maar vooral Wilde Eenden) en Meerkooten. De laatste soort tel je nergens zo veel als in deze polder tot een maximum van 421 vogels (februari 2013). De maarttelling brengt de vreugde van de terugkeer van de weidevogels met zich mee.

Wonderlijk genoeg rekent de gebiedsindeling van SOVON het bebouwde gebied van Hillegom en het open weidegebied van Elbroek als een geheel. Gelukkig is mijn partner, Ingeborg, be-

reid de tellingen in het bebouwde gebied voor haar rekening te nemen. Het blijkt dat zich daar veruit de meeste Wilde Eenden (maximaal 498, februari 2013) en Waterhoenen (maximaal 61, januari 2014) bevinden, veel meer dan in de open gebieden.

Veenenburgerlaan

Op het bollenland kunnen zich in deze maanden ook ganzen bevinden, vooral Nijlganzen (maximaal 227, oktober

2013). In het gebied rondom de Veenenburgerlaan zijn natuurlijk veel brede sloten en kanalen die, zolang ze niet dichtvriezen, een toevluchtsoord voor eenden zijn. Naast Wilde Eenden telde ik Kuifeenden (maximaal 35, januari 2014), Smienten (maximaal 182, januari 2014), Krakeenden (maximaal 83, oktober 2014). Incidenteel zijn enkele Slobeenden en Tafeleenden aanwezig. Futen zijn er altijd (maximaal 13, januari 2014) zolang het niet echt vriest en soms tref je een Dodaars aan. In de tussentijd blijft het altijd opletten of je op het land nog een paar Patrijzen ziet (maximaal 13, december 2013).

Zilkerbinnenweg

De omgeving van de Zilkerbinnenweg biedt kans op dezelfde soorten. Doorwaans zijn er iets meer Knobbelzwanen te vinden (maximaal 14, januari 2014). In het algemeen zijn er echter minder vogels, omdat er maar een paar brede sloten zijn.

Dankzij deze telling van watervogels fiets ik een maal per maand door het mij bekende landschap, maar wel met een speciale intentie, waardoor ik veel meer zie dan normaal. Incidenteel zie ik roofvogels (meestal Buizerd of Torenvalk, eenmaal een Smelleken), een enkele keer een IJsvogel.

Er doen zich mooie momenten voor zoals het neerstrijken van vijf Wilde Zwanen bij een grotere groep Knobbelzwanen (februari 2013). Een keer (oktober 2012) stuitte ik langs de Zilkerbinnenweg op een boom met wel 20 Putters of een landje langs de Leidsevaart met zo'n 80 Kneutjes en 50 Graspiepers (oktober 2013).

Bij de midwintertelling van januari neem ik ook de Weerlanerpolder en de Oosteinderpolder voor mijn rekening, maar in principe is het gebied vanaf de

Wilhelminalaan tot de provinciegrens met Noord-Holland vacant. Misschien kan ik door mijn beschrijving iemand inspireren om die omgeving voor zijn/haar rekening te gaan nemen.

Soms keer ik terug met vragen ten aanzien van een bepaalde vogelsoort. Ik raadpleeg dan altijd het boek 'Tussen tulpen en de zee' (2011), waarin vergelijkbare en aansluitende gebieden in het werkterrein van de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk beschreven worden. Het is merkant dat ik in de soortbeschrijvingen (van Jelle van Dijk) altijd de antwoorden op mijn vragen vind.

Iedereen die belangstelling heeft voor de vogels uit de eigen omgeving, kan ik dit geweldige boek, dat nog verkrijgbaar is, ten zeerste aanbevelen.

■ *Louis van Trigt*

Telefoon 0252-518543

Met dank aan Bouwe de Vries.